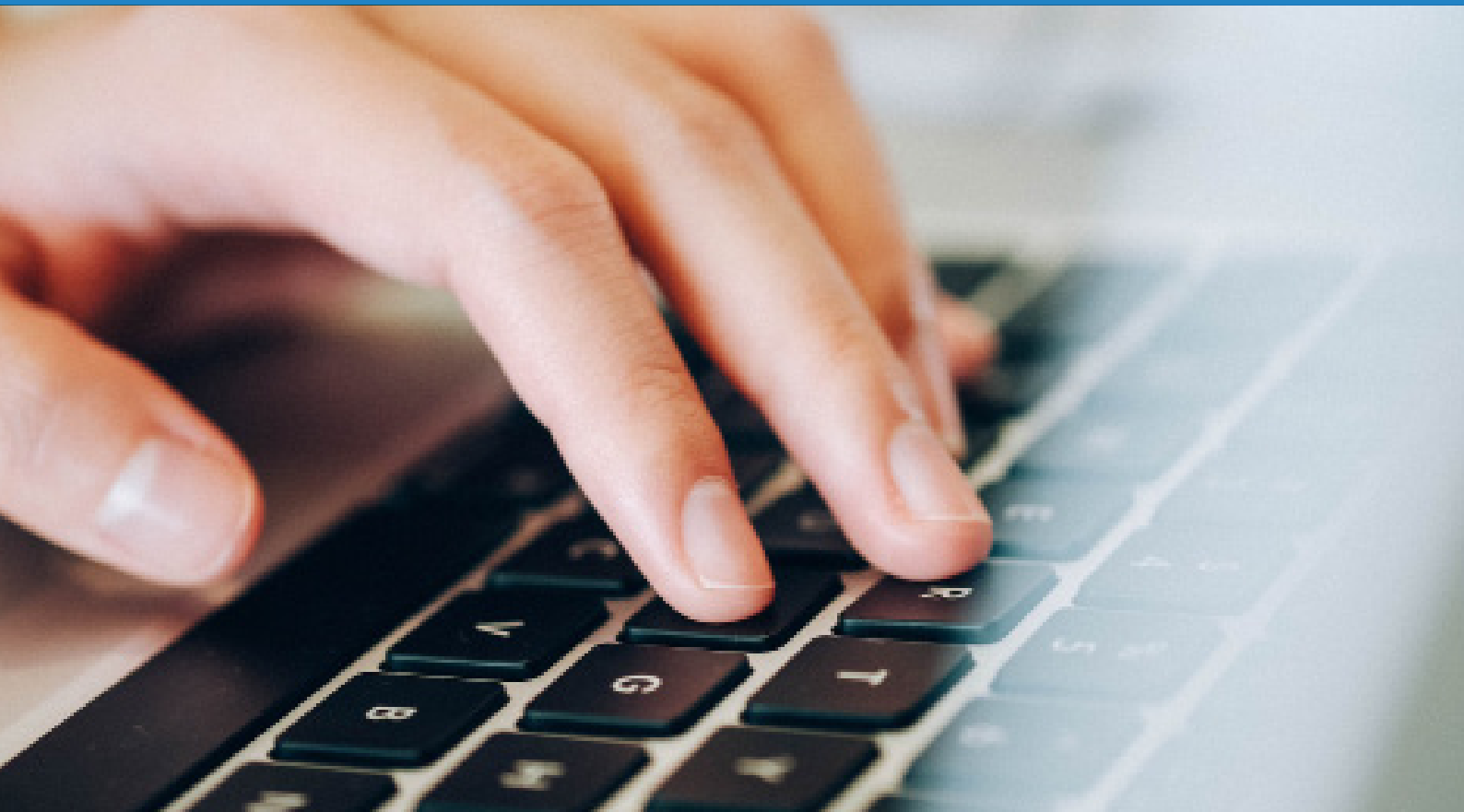

Analys/Catharina Ekdahl

De fem viktigaste nyheterna
i EU:s dataskyddsförordning

Vilka är de viktigaste nyheterna i EU:s dataskyddsförordning? Juristen Catharina Ekdahl går igenom fem punkter som är betydelsefulla för svenska företag och organisationer.

Effekter och konsekvenser

» Vårt lagstadgade integritetsskydd är i förändring. Den 25 maj 2018 börjar den EU-harmoniserade dataskyddsförordningen att gälla i alla medlemsländer.

I Sverige innebär det: Ut med gamla personuppgiftslagen, PUL, och in med den nya EU-förordningen. Det kan ännu tyckas som en avlägsen tidpunkt innan detta nya träder i kraft, men för många finns det anledning att börja förbereda sig redan nu.

Dataskyddsförordningen kommer att gälla för alla personuppgiftsansvariga som är etablerade i ett EU-land. Den kommer även att gälla de företag och organisationer som behandlar personuppgifter i samband med att de erbjuder varor och tjänster till personer inom EU eller av annan anledning hanterar våra personuppgifter genom att exempelvis upprätta egna personregister eller kundprofiler. De som däremot är undantagna är privatpersoner som för sitt personliga bruk hanterar personuppgifter, de som inte omfattas av EU-rätten och personuppgiftsbehandling som sker i brottsbekämpande verksamheter.

En hel del av det som dataskyddsförordningen innehåller innebär inga större förändringar för oss i Sverige. PUL har redan nu en relativt hög skyddsnivå för enskildas integritet. I februari tillsatte regeringen en utredning med uppdrag

CATHARINA EKDAHL

Juristen Catharina Ekdahls specialområden är upphovsrätt, avtalsrätt och integritetsskyddslagstiftning. Hon har tidigare varit anställd på upphovsrättsorganisationer som STIM, ALIS och Svenska Fotografers Förbund, där hon även varit vd. Sedan 2013 är hon konsult och utbildare i egen firma Ekdahls Juridik & Föreläsning samt anställd på halvtid på Riksarkivet/Digisam.

FOTO: Johan Westin

**Medie
världen**
Premium

att undersöka möjligheterna för viss anpassning och eventuella undantag från förordningen för att den ska fungera för svenska förhållanden. Vad utredningen kommer fram till vet vi först i maj nästa år.

Redan nu kan vi dock konstatera att vår yttrandefrihet inte kommer att rubbas av förordningen. För massmedieföretag med automatiskt grundlagsskydd och andra aktörer som har så kallat frivilligt utgivningsbevis och därmed grundlagsskydd, kommer dataskyddsförordningen inte att inverka på verksamheten. Det här gäller redan i förhållande till PUL. Den behandling av personuppgifter som krävs för att upprätthålla yttrandefriheten kommer alltså även i fortsättningen att vara tillåten. I praktiken innebär det att dataskyddsförordningens bestämmelser inte gäller för den här typen av verksamheter.

Viss reservation bör dock ske för de aktörer som har beviljats frivilligt utgivningsbevis av Myndigheten för press, radio och tv utan att ha massmedial karaktär. I sammanhanget kan nämnas att reservationen även kan komma att gälla för massmedieföretagens kommersiella affärsverksamhet. Med andra ord det som inte uteslutande handlar om personuppgiftshantering i redaktionellt syfte.

I juni 2014 tillsattes nämligen en mediegrundlagskommitté med uppdrag att bland annat utreda konflikten mellan enskildas personliga integritet och grundlagsskyddade databaser genom beviljat frivilligt utgivningsbevis. För många massmedieföretag kan det här vara en anledning till att verkligen fundera över hur personuppgifter hanteras i den egna kommersiella verksamheten, vid sidan av den redaktionella. Om inte annat för att ta reda på om det grundlagsskydd som det automatiska utgivningsbeviset ger även omfattar den kommersiella verksamheten, eller om kompletterande åtgärder behöver vidtas. Kommitténs slutsatser presenteras under hösten.

Vilka är då de viktigaste nyheterna i dataskyddsförordningen?

Med utgångspunkt i vad den kommer att innebära för svenska företag och organisationer, presenteras här de fem viktigaste förändringarna.

1. Uppskruvad nivå för den enskildes integritetsskydd och rättigheter

» Den enskildes förstärkta rättigheter genom dataskyddsförordningen handlar främst om möjligheten att bli "bortglömd" på webben och att kunna vända sig till vilket europeiskt lands ansvariga myndighet som önskas. Är personen inte nöjd med Datainspektionen i Sverige kan vederbörande vända sig till den tyska motsvarigheten. Om en person anser att det finns uppgifter om hen på en webbplats som är felaktiga, negativa eller irrelevanta kan personen under vissa förutsättningar kräva att uppgifterna tas bort. Den enskilde får även rätt att ta med sig sina personuppgifter från en onlinetjänst till en annan. Kostnaden för detta kommer tjänsteleverantörerna att få stå för.

Fakta om EU:s dataskyddsförordning

» Dataskyddsförordningen förhandlades fram av EU-parlamentet, EU:s ministerråd och EU-kommissionen den 15 december 2015.

EU-parlamentet antog förordningen den 14 april 2016 och den anslogs i EU:s officiella tidning den 25 maj 2016.

EU-förordningen börjar gälla den 25 maj 2018 i samtliga EU-länder.

EU-förordningen i dess helhet på svenska hittar du här: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_5419_2016_

Regeringens utredningsdirektiv om införandet av EU-förordningen hittar du här: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/kommittedirektiv/dataskyddsförordningen_H4B115

Medie
världen
Premium

Enskilda personer bereds också markant större möjligheter att få insyn i hur och när deras personuppgifter behandlas genom EU-förordningen. När det gäller hantering av barns personuppgifter kommer det troligen också att ske en åtstramning. Giltigt samtycke kan enligt EU-förordningen bara ges av barn som fyllt 16 år. I många sociala nätverk är åldersgränsen i dag 13 år.

2. Ny rättsfigur – personuppgiftsombudet

»» Genom EU-förordningen får vi en ny rättsfigur, personuppgiftsombudet. I dagsläget känner de flesta till att varje företag eller organisation själv är personuppgiftsansvarig och ansvarar för att PUL följs. Den personuppgiftsansvarige kan sedan utse eller anlita ett personuppgiftsbiträde som har uppgiften att hålla koll på hanteringen av personuppgifter och även kan dömas till skadestånd jämte den personuppgiftsansvarige om PUL inte följs. I vissa verksamheter kommer det till och med att bli tvingande att ha ett personuppgiftsombud. Det gäller för varje myndighet som hanterar personuppgifter, liksom företag vars huvudsakliga verksamhet handlar om att systematiskt och regelbundet övervaka enskilda, att behandla känsliga personuppgifter eller att behandla uppgifter om olika lagöverträdelse.

Personuppgiftsombudet kommer till skillnad från personuppgiftsbiträdet att behöva uppfylla några formella kvalifikationer. Personen ska ha särskild kunskap om dataskyddslagstiftningen och den praxis som finns och skapas. Personuppgiftsombudet kommer i praktiken att fungera som en rådgivare och rapporterar direkt till högsta ledningen. Samma person ska även bevaka att organisationen följer lagstiftningen och kommer att fungera som kontaktperson för Datainspektionen.

3. Höga sanktionsavgifter vid brott

»» Det råder ingen tvekan om att kompetent rådgivning och bevakning i många fall kommer att behövas. Bland de viktigaste nyheterna i EU-förordningen är nämligen en administrativ sanktionsavgift som kan bli mycket kännbar för den som bryter mot förordningen. Sanktionsavgiften kommer att kunna utdömas av Datainspektionen och sker när allvariga

"I VISSA VERKSAMHETER
KOMMER DET TILL OCH MED
ATT BLI TVINGANDE ATT HA ETT
PERSONUPPGIFTSOMBUD"

brister i hanteringen uppstår och den personliga integriteten kränks. Den administrativa sanktionsavgiften uppgår till inte mindre än 4 procent av årsomsättningen eller maximalt 20 miljoner euro. I praktiken innebär det 2 miljoner euro för ett medelstort företag med en årsomsättning på 50 miljoner euro.

4. Anmälningsskyldighet vid säkerhetsincidenter

» En annan betydelsefull nyhet för många företag och organisationer är skyldigheten att anmäla varje slag av oavsiktlig eller olaglig förändring av de personuppgifter som hanteras i verksamheten eller att dessa förstörs eller röjs för obehöriga. Sker en sådan säkerhetsincident ska anmälan ske till Datainspektionen inom 72 timmar från upptäckten. En incident av det här slaget kan även innebära att den personuppgiftsansvarige dessutom måste kontakta alla de vars personuppgifter har berörts av säkerhetsincidenten. De ska få information om vilka konsekvenser incidenten kan få för den enskilda och vilka åtgärder som den personuppgiftsansvarige har vidtagit.

5. Undantaget för hantering i ostrukturerad form försvinner

» Efter knappt tio års tillämpning av PUL föreslog den svenska lagstiftaren en lättnad i hanteringen av personuppgifter. Lättnaden består av att samtycke i vissa fall inte behövs från berörda personer, trots att det handlar om hantering av deras personuppgifter. Bestämmelsen infördes den 1 januari 2007 och kallas för att hantering av personuppgifterna sker i "ostrukturerad form".

I praktiken uppstår ostrukturerad form i olika typer av löpande och daglig hantering av personuppgifter i skrift och bild. Med tiden har Datainspektionen bedömt att bland annat e-post, webbsidor och bloggar anses innebära ostrukturerad hantering av personuppgifter. Bestämmelsen är en så kallad missbruksregel som innebär att samtycke krävs först när hanteringen riskerar att kränka den enskildes integritet. Bestämmelsen om hantering i ostrukturerad form kan även användas av de som normalt alltid måste inhämta samtycke från berörda personer. Det gäller exempelvis stat, landsting och kommuner. Om två år kommer de inte längre att ha den möjligheten.

Det är onekligen så att EU-förordningen kommer att behöva vissa justeringar och förberedelser för många företag och organisationer i Sverige. Det gäller att vara ute i god tid och anpassa sin verksamhet till de krav som kommer att ställas. Annars är risken stor att en första erfarenhet av förordningen blir dyrköpt.

Fakta om EU:s dataskyddsförordning

» Den som vill veta mer om vad EU:s dataskyddsförordning kommer att innebära för svenska företag och organisationer och vilka förberedelser som behövs kan anmäla sig till TT-Kompetens utbildning "EU, personuppgifter och det nya integritetsskyddet".

Utbildningen äger rum den 15 juni kl.13–16. Vid det tillfället kommer även annan integritetsskyddslagstiftning att tas upp.

Anmälan görs på TT-kompetens hemsida.

SLUTSATSER

» Uppskruvad nivå för den enskildes integritetsskydd och rättigheter

Den enskildes rättigheter förstärks genom dataskyddsförordningen, bland annat genom ökade möjligheter att påverka vilka uppgifter om sig själv som finns tillgängliga på en webbplats.

» Ny rättsfigur – personuppgiftsombudet

Personuppgiftsombudet ska fungera som en rådgivare vilken har som uppgift att se till så att personuppgifter behandlas på ett korrekt och lagligt sätt, samt rapportera till högsta ledningen. Särskilda krav på kunskap om dataskyddslagstiftningen ställs på personuppgiftsombudet.

» Höga sanktionsavgifter vid brott

Om ett företag bryter mot förordningen kan det få böter på upp till 4 procent av sin globala omsättning – eller maximalt 20 miljoner euro.

» Anmälningsskyldighet vid säkerhetsincidenter

I de fall då en oavsiktlig eller olaglig förändring av de personuppgifter som hanteras i verksamheten upptäcks ska en anmälan till Datainspektionen upprättas inom 72 timmar.

» Undantaget för hantering i ostrukturerad form försvinner

Den lättnad i hanteringen av personuppgifter som inneburit att samtycke i vissa fall inte behövs från berörda personer trots att det handlar om hantering av deras personuppgifter tas bort.

